

ACC. NR M. 12943: 1-16.

Landskap: Småland Upptecknare: Edla Jönsson, Knäred
Härad: Linnarbo Berättare: " "
Söcken: Hinnerup Berättarens yrke: småb. hustru
Uppteckningsår: 1953 Född år 1892 i Hinnerup

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hvarandeskap, förlossning, barnsäng och kyrktagning.
s. 1-16. LUF 96.

Fol 96.
1

Svar på Frågolistan N: 96
Sambelsklass. Småbrukare i S. Sumarto
Ja färr, på 1800-talet var ej folkets här i
Skogsleggen, så upplysta att det ens
fanns en tanke på, hur många barnen
dessa ansågs för något nödvändigt
Men alltid nog var det en viss ståtthet
hos Fadren, då antalen gick upp emot
dusinet. Ja man sade att barn blev
det så många som vår Herr vill.
Frillingsfädsler, blev det enligt arvsan-
lag på Modrens sida, En hennes
färfäder varit frillingsar uti sin barn-
skara ja då var det naturligt att
det blev även så i hennes. En poek
skulle vara den som ägnas sin
Moders lin, I annat fall var det ej
så som man älskat sig.

Maemar sade att en pocke skulle vara
bäst, som den förstfädde Jäst därför att
Jungfru Marias förstfädde var en son,
var man blott så sansad att man
kann sig för att utlopa "Jusu Maria"
den gång man alla först märkte att
barnen tog lin, Jaa då blev det en son.
Detta om talade även Maemar att om
man slag en öfrucktsam kvinna med
den står som man slagit i hjät en
arm med, så blev denna kvinna sä-
kert med barn i första "Kävalag".
Men då måste man ha slagit
i hjät armen, innan Jungfru Marias
beteädelse dag, således en "Marsarm".
En "Marsarm" är den arm man slagit
i Mars månad, för i dag är det lite
säröget med just Maemar.

Någon bestämt tid emellan varje barn
har jag en häst något om. Men att
färr i tiden var i kyrkalagen färljudigt
att "lägra" sin hustru in innan sex-
veckor efter förlösningen. Var ändå så
skett, och barnet kom därefter bled
mannen ålagd att bota Kyrkadöden
vilket var en stor skam. "Sacken skän"
Fanns det några som man hade begrän-
sade barnantalet. Ja då skulle man
gå ut på Farnshallen så fick man
höra "myringarna" gny. Man hade
att det ljudet var från sådan svår.
Men att sådan utbyllande av ett barn-
deskap, ansågs för mycket syndigt
Uti det stora flestallet äktenskaps
så var det just, det väntande barnet
som påskyndade. Så och många andra

ACC. N:R M. 12943: 4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

Harandeskap, ett allment uttryck som är
på "smällen". Före 1930-talet var det ej
benkänt att gå till Doktern, under
tiden som man gick med barn. Så man
gjorde så som Mor och Mamma gjest
man räknade efter, när som barnet
slag till. Man såde att det blir bestämt
vid den tiden. För att barnet slår jult
i den 21 veckan av harandeskapet så
det var lätt att räkna. Man kan i 99-
av 100-fall se om, det blir en pock en
flikka. Då man ser Modren efter sex
månaders känd, annars vet jag ej om
det fins någon som kan försäga vilket
Modren får äta allt kan käl, men det
mat plägar ej vara så bra. Därför så
har de ett särskilt vidt fäkläde
vilket krändes på axlarna, sådan

S

färkläde kallades för fyrtioveckers,
(Kumera är det Hamelock; ja den sam-
var ogift fick många skum, färr var
det en stor skum att komma med
"harrungu" Men inte nu för tiden nej;
Modren sydde själv det väntade barnets
plagg. Vaggan hade ej frammanför
var fäddt, Barnet leker då ej så färdant.
Hade man ej häst själv, så hade man
efter så har någon annan. Barnmal-
ska, men ej Doctas färr i elfte timmen
Innan som det färr någon Barnmal-
skas plägade grankvinnorna hjälpa varand
ja. Det färr i laggden en sam-
gick allment, harr kallades för
Jadagunman, han stod under Jungfru
Marias beskydd, så hade man färr
denne hade ju ej någon hjälps djärr

då han i Betlehems stall föddes in
förfödde son. Missfall. Ett ofullgånget
foster, skulle instappas i under Kyr-
kan för det skulle ju komma i väg
jätt. man sköt in det i något litet
hål i skålen grunden. Ifall det var
fler barn, och om det fanns mer än ett
rum, ja då fingo dessa vara där an-
nas lute, eller om det var för svårt
har någon granne. För det måste ju
vara lite långt för barnaföderskan
och de som hjälps till. På många stä-
len var de nog så genomtitt, men
varm vatten, och ett par handdukar
var ju nödvärngit. Fanns ej lakan
och handdukar så följade grannkin-
narna att laga sådant med sig dit.
Mestadel föddes barnet i sängen, men

det hände ju att man måste rygg på
bådet, då måste det ju ludas mer
folk till hjälp, Ja man snyggade ju
till sig lite, och tog some kläder på.
I fall att fjärlässningen var så svår
att man måste riktigt draga fram
fasteet, så fingo ju några hålla Mad-
len så att han låg stilla, andra
fingo taga om, linet på Barnmarskan
så den där näst, en två tre eller fyra
och på Barnmarskans öder draga
alla, på en gång, Har själar sett detta.
Man kallade även Barnmarskan för
Akutsköterska, denna ansågs i socknen
för lite mer än andra, han var ju på
den tiden oavgärlig! Vilken lände sam-
helst kunde låta sin Dotter att läsa
Akutskötersse yrket, om denna var begävar

ACC. N:R M. 12943:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8

samt ägde lust och fallenhet därför och
hemmet kunde kasta på sin Datter
så mycket pengar. Fäls ä fränst
fek ju Barnmärkan sin fasta lön
samt sei kastad av Kummunen. Södan
~~fick~~ fick han ryyskara virst för var
föreställning. Men var och en fick betala
efter "pyrk" taxering. Sängen kläddes
med lakan till att ligga på om såder
na fane i hemmet, annars "klutaklä-
de" sådan som man använder till
krasmattor, men endast kunnats ej
ylla inslag. Sådan laskan vara bruk-
liga ända in på detta århundradet,
men sådana fins nog ej nu, mängen
har kanske, ej en föreställning av den
Mannens skata var det plagg som
lädes ofta i barnafaderskans säng.

ACC. N:R M. 12943:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

9.

Ja samliga tog denna på sig. Värfär?
Ja man leddes att det då skulle bli
lättare att föda. Stumpas och linne
stumpas därför att det ej var bra att
hon blev kall om fötterna, så och därför
att hon gick ofta upp emellan värkar
na i bäjan. Värkarna kallades för
stunnvärka i bäjan, och emat slutet för
kryptvärkar. Innan kryptvärkarna satte
in på allvar blev det ej någon följ-
ning av. Var Modern till Mannen eller
barnafäderskan i hemmet så försökte
hon att tillaga lite färdävin allt efter
som huset förmådde. Först och främst
sedan man såg att barnet var vid liv
och välskapat, omskattes modern först
så hon blev ren. Sedan badades barnet
av den som följde kvinnan. Hgnt

att lägga till att gösa barnet rikt, är en
ändå äldre sed, före Barnamaskas vilka
även kallades för smeknamnet "Mor nöd-
vändig". Våga barnet var beukligt men ej
saga att rikten var annastunda. Barnet
skulle först överäckas till Modren.

Så trodde man att om navelsträngen var
om halven på barnet, så kom det att dö, häng-
ningsdöden det var ju hemskt, och antala-
des ej. faderskarn. Segerhuvun lovade
man, den som var född med ett sådan
ansågs, att vara född med pangänge.
Var det en Söndag så blev det också med
gång och rikedom. Efterbården skulle
lämnas åt Fadren, om sådan var när
varande, han skulle redgöra den
i jaeden, inamhus så dyrt att att
lätta eller mäss, pinga fatt att gnaga

därpå. Slarvades hämnod så hade Had-
sen vässe för att bliu riktigt key
Blådingar, jare ja sådana som kin-
de stappa, Men man gar Hadsen stätta
Hjäldeggar, sådana fins ju i Råg vissa
är, dessa tillvaratagas i allmenhet.
Ett däfätt barn läggs ut ur rummet
hils det värsta är över så att säga, Sen
tackas det över ej badas, så tager man
limme påt, ett lag av något vitt läggs
över, Hvar härt att barnet kan fädas
i geaven, Jag har sett att man lagt
full utstyrel, i den dödas kista, För
man sade att Hadren skulle haia klä-
der, till att taga på sitt barn, Käl som
beräken kunde väntas, då bäddades
kvinnans säng, med det bästa som
fanns av sängkläder, Färning medtogs

klät kläder, man gae så att säga efter som
man riete att truinget behändes, var
det ett nytt fattigt par, Plägnade de äld-
marna att giva bort av sina efterbliv-
na småbarnslaggar o.s.v. Mammor eller far-
mor någon syster, mestadels så att
betalning ej behöfdes, Bjudning uti barn-
fäderskans hem, Sådana anordnades ej
förrän kvinnan var kyrkotagen, Vagge
kvinnor ansågs att vara alen, tills han
hade kyrkotaget "gått i Kärke" Han
fick ej gå bort någonstans i andra
hem, fäe sin "loving", Fär om det så var
trädde man att han drag ofärd och
färret, Så var det lätt att man så-
kade ut fär att slå sändel en mas-
sa av glas och parstelinet, uti det
hem där en alen kvinna varit uti.

Innan sex veckor fick ingen gå i "Körke"
och innan dess var det ej kvinnan
helst, därför badde man att han ättad
kon, att "karalen" (seuisen) gingo sändet
Kyrkmanen var för kyrkatagning ifall
att han ej skulle böta kyrkodäsen för
då framhåll ju Prästen i hårda ord-
lag, det syndiga i hans förhållande.
Förrigick både dop, och kyrkatagning
på samma gång, ja då skulle kvinnan
helst fört, Och barnet döpas efter.
Men det var ej frunget att detta skulle
ske i kyrkan, utan likadant i hemmet
men då måste man låta döpa bar-
net samtidigt. Detta på senare tid
här i Heimabyd 1880, Innan dess ja då
måste alla "Käkelas" på träsklen
för ingen oenkvinnas fick låra att gå

innanför Kyrkans dörr. Men efter 80-års-
lot skulle alla kvinnor som fått barn
Kyrkatagas vid altaren. Ja man-
nen skulle till Prästen anmäla att
Hustrun ville bli Kyrkatagen, det
var ju alldeles nödvändigt ty det
skedde ju före Högsmässan. Hustru
en gick ju fram och knäböjde så
skulle ^{hon} ligga knäböjd till Prästen
läs i Handboken det bestämda.
Sedan tog Prästen kvinnan hand
sägande: "Stå upp gark i Herrens tid!
Till Himmelskyrka har man då skönt
pänningar. Tack hälsar kyrkostädet på
Predikastan. Vid Kyrkatagning både
kvinnan, dels hara en ny klädning
Ett talsätt var, om mannen har
är dyktig till att hara många barn

detta synes på han. Hustrun har ända
'mysinidd' jämt. Det var ju så att sät-
skap, bades unikas. Så var ju dess som
skett skulle "Häcketas" tidigt ute med
sin man. Skulle det nyfödde barnet
läsas, då var ju Gudmor-Gudfar- och
Paddarna med. Sådana var absolut nöd-
vändigt att kalla, därpå blev ändring
vid 1930-40-talet, när är det ej nödvär-
digt om det är ett gift par som är
anmaldade till att "hålla" fram beaktat
fadda, om så var flera stycken på en
gång, men Prästen läste så att säga
får alla på en gång. Men han skulle
taga en och var, får sig i handen, och
liksom lyfta dem upp ifrån den knä-
böjande. Men då fick det ej bland
kvinnorna vara någon som fått ett
stätt upp i golv i Huset. Därför:

läfätt kann, Ej händte någon ogift ty
det är, stor skillnad, på vad Prästen
läser, Någon rangskillnad var det ej,
sedan att Germanien bleu förlagd till
Alltaringen, Men på den tiden då det
färdig gick på Kyckträskeken, då skulle
den som fått en sam ligga på knä
till häger, om han är aldrig så fattig
vart Ja som sagt nu är det nästan
aldrig några som Kyckatagas, denna
rod upphörde här i Lacknaena
ej blott i Himmeyd, vid 1910-20 talet
I den nya Psalmmelok som nu
är i bruk finnes ej psalmel,
i och för Tillsat Kyckatagning.
(detta som mycket annat tillhär
den gamla gada tiden ju)